

Gillberg, Hansson, Svensson och Åkerhag

Forskningsbaserad undervisning – Teori och praktik i samverkan 4 november 2025, Jönköping University

ABSTRAKT

Titel på presentationen av Enehagens förskoleområde:

What´s Leadership got to do with it? - barns hållbara framtid, del 2

Ansvarig rektor: Eva Hansson

Forskningsansvarig: Claudia Gillberg

Nyckelord:

Hållbarhet i Förskolan, Autonomi, Kritiskt aktionslärande (CAL), Ledarskap, Whole School Approach (WSA), Education for Sustainable Development (ESD)

Namn på presentatörer:

Eva Hansson, Nina Svensson, Michaela Åkerhag, Claudia Gillberg

Emailadresser:

eva.hansson@edu.varnamo.se

michaela.akerhag@edu.varnamo.se

nina.svensson@edu.varnamo.se

claudia.gillberg@edu.varnamo.se

Organisation: Enehagens förskoleområde, Värnamo kommun

Målgrupp: Förskollärare, rektorer, utbildningsansvariga (kommun, universitet och högskolor)

Inledning

Hur blir ett hållbarhetsarbete till något som kan leda till varaktig förändring för barnens bästa (Boyd m.fl., 2022, Hansson och Gillberg, 2024, Pramling-Samuelsson, 2025)? I vårt projekt HÅLLUT 2023 – 2026 har vi använt oss av en utvecklingsgrupp (Hansson, 2020) bestående av 6 förskollärare, en specialpedagog samt rektor och forskare i pedagogik (Gillberg, 2023). Rektorn ville se förändringar som skulle svara mot Lpfös mål (Skolverket, 2018), t.ex. social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, tillgänglighet och språkutveckling – för barnens bästa och en fördjupning av hållbarhetsarbetet eftersom alla förskolor hade erhållit utmärkelsen Skola för hållbar utveckling under flera år (Skolverkets utmärkelse, 2021).

Syfte och forskningsfrågor

Syftet är att initiera och genomföra lärandeprocesser för att främja relationella perspektiv och professionell autonomi för barnens bästa.

- Hur möjliggör ledare i förskolan hållbara lärandeprocesser med alla professionsutövare i förskolan?
- Vilka metoder lämpar sig särskilt till att genomföra lärandeprocesser i förskolan?
- Vilka resultat kan vi påvisa i relation till professionell autonomi för barnens bästa?

Teoretisk inramning

Rektorn och den deltagande forskaren enades tillsammans kring en övergripande inramning för hela projektet: *Whole School Approach for Education for Sustainable Development* (Gillberg, 2025, Wals och Mathies, 2022). WSA utgår från systematiska förändringar som genomförs av praktiker och forskare i samverkan.

Tillvägagångssätt

Vårt tillvägagångssätt heter *Critical Action Learning* (Bernhard och Pedler, 2025), därför att CAL går hand i hand med *en Whole School Approach* och låter sig utformas på många

Gillberg, Hansson, Svensson och Åkerhag

olika sätt, och på så vis också tar hänsyn till förskollärares och rektorers professionsautonomi (Persson och Riddersporre, 2025, Pihlgren, 2017, Rönnerman, 2009).

Preliminära resultat

På konferensen kommer vi att presentera våra empiriska resultat som ger svar på våra forskningsfrågor. Exempelvis kan vi nämna konkreta professionella handlingar som vi genomförde och självkritiskt utvärderade. Grönsaksodling är ett exempel på vad som går att meningsfullt mäta enligt OMEP skalan och utveckla över tid (Hansson och Svensson, 2025). Rektors ledarskap och möjliggörande arbetssätt har visat sig vara avgörande för projektets utveckling och allas delaktighet, både vuxna och barn. Vi menar att vi genom vårt teoretiska och praktiska förhållningssätt i dessa frågor har lagt grunden för det livslånga lärandet både hos personalen och barnen (se UNESCO, 2025).

Antal ord: 353

Referenser

- Boyd, D. King, Mann, and Neame. 2022. Why Sustainability Matters in Early Childhood. Report, Northern Council for Further Education (NCFE), Early Years Sustainability Resource developed for NCFE. Sustainability Matters (inserted 10th March 2025).
- Gillberg, C. 2025. Leadership for sustainability and democracy – critical action learning and the implementation of ESD in preschools in Sweden. *Action Learning: Research and Practice*, 1–20. <https://doi.org/10.1080/14767333.2025.2510799>
- Gillberg, C. 2023. Ambiguities and Ongoing Professionalisation Processes in Swedish Preschools: Curriculum Reform and Participatory Knowledge Production for Sustainability. Pp 36-37. Deutsches Institut für Erwachsenenbildung. Weiterbilden DIE. Bonn, Deutschland.
- Hansson, E. 2020. Utvecklingsgrupp – för vem? Hur blir en utvecklingsgrupp utvecklande så det märks bland barnen? RP 20:7, Umeå Universitet.
- Hansson, E., and C. Gillberg. 2024. “What’s Leadership Got to Do with It? Our Children’s Sustainable Futures.” *Full conference paper (peer reviewed)*. OMEP International Conference, Kristianstad, Sweden. <https://www.hkr.se/en/collaboration/international-conference-omep-sweden-and-kristianstad-university/> accessed 2nd February 2025.
- Hansson, E., and N. Svensson. 2025. Lärande för Hållbarhet i Förskolan. Enehagens förskoleområde, Värnamo kommun, Sverige. Rapport.
- OMEP Sustainability Scale for Preschools: Organisation Mondiale d’Education Prescolaire, OMEP. 2025. <https://omep.org.se/> accessed January 2024 – February 2025 for frequent referencing.

Gillberg, Hansson, Svensson och Åkerhag

Persson, S., and B. Riddersporre. 2025. *Ledarskapets didaktik: att leda medarbetare i förskolan*. Stockholm: Natur och Kultur.

Pihlgren, Ann. 2017. *Undervisning i förskolan- att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Stockholm: Natur och Kultur. (trans. Teaching in preschool – creating education environments conducive to learning).

Pramling-Samuelsson, I. 2025. Why Is Education for Sustainable Development Important for Early Childhood Education? <https://omepworld.org/why-is-education-for-sustainable-development-important-for-early-childhood-education/> Accessed March 19, 2025. Organisation Mondiale d'Education Prescolaire (OMEP).

Rönnerman, K. ed. 2004. *Aktionsforskning i praktiken – erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket (2018). *Läroplanen för Förskolan 2018*. Stockholm, Sverige: Skolverket.

UNESCO, Lifelong Learning. 2025. What You Need to Know on Lifelong Learning. UNESCO Report Lifelong Learning.

Wals, A., and R. G. Mathie. 2022. "Whole School Responses to Climate Urgency and Related Sustainability Challenges." In *Encyclopedia of Educational Innovation*, 1–8. Springer.